

160

ਆਈਐਲਆਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

2015 (1)

(22) ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 62.65 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ 61.875 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ 39 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 37 ਹੀ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

(23) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਮਾਸਟਰ-ਜਨਰਲ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨਿਸਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਭੁਗਤਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੇਐਸ ਮਹਿੰਦੀਰੱਤਾ

ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ — ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ- ਜਵਾਬਦੇਹ

1993 ਦਾ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 2315

21 ਜਨਵਰੀ 2014

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮ, 1934 - ਰਿਸ. 1.8 ਅਤੇ 16.2 - ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 - S. 100 - ਬਰਖਾਸਤਗੀ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਐਸਪੀ ਦੁਆਰਾ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਆਈਜੀ ਨੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਣ-ਮਨੁੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ - ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੈਰਾਧੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮੁੜ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਐਕਟ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ - ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ

ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਾਂਸਟੇਬਲ
ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ (ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਜੇ.)

161

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਛੁੱਟੀ ਦੇ, ਘੋਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਘੋਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੀਵਿਥਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਖੁਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 27)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਹਨ।

(ਪੈਰਾ 28)

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਹਰੀ ਪਾਲ ਵਰਮਾ, ਵਧੀਕ ਏ.ਜੀ.

ਵਿਨੀਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਜੇ.

(1) ਮੁਦਈ (ਹੁਣ ਜਵਾਬਦੇਹ) ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸੀ, ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ (ਸਿਟੀ) ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੇ 14.11.1984 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਦੇ 3.7.1985 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਮਿਤੀ 18.12.1985 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਗੈਰ-ਸੀਵਿਥਾਨਕ, ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ। ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

(2) ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 13.3.1983 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਅਤੇ 2 ਮਹੀਨੇ, 13 ਦਿਨ ਅਤੇ 15 ਮਿੰਟ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 26.5.1983 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ

ਜੁਆਇਨ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 4.7.1983 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ

162

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

2015 (1)

ਅਤੇ 1 ਮਹੀਨਾ, 16 ਦਿਨ ਅਤੇ 30 ਮਿੰਟ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 20.8.1983 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਦਈ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(3) ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਰੂਲਜ਼, 1934 ਦੇ ਨਿਯਮ 16.2 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਨਿਯਮਾਂ") ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। .

(4) ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਸਪੀ (ਸਿਟੀ) ਜਿਸ ਨੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਸਨ।

(5) ਮੁਦਈ ਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਨਕਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ।

(6) ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:-

“1. ਕੀ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਮਿਤੀ 14.11.1984 ਅਤੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਦੇ 3.7.85 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਅਤੇ 18.12.1985 ਦੇ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਰੱਦ ਹਨ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਾਂਸਟੇਬਲ
ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ (ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਜੇ.)

163

2. ਕੀ ਇਹ ਸੂਟ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ.
3. ਕੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਹੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ.
4. ਰਾਹਤ।”

(7) ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀਐਮ ਦਾਸ, ਐਸਪੀ (ਸਿਟੀ) ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਨਹੀਂ 2 ਅਤੇ 3 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(8) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਅਤਿ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

(9) ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ, ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(10) ਇਹ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਤ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਮਿਤੀ 24.11.1993 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(11) ਸਿਵਲ ਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ ਸਿੱਖੋ। 2013 ਦਾ ਨੰਬਰ 11897-ਸੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“(ਓ) ਕੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਭਾਵ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮਦੋਨਜ਼ਰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ?

(b) ਕੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਕੰਮ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਹੈ?

(c) ਕੀ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ?

(12) ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(13) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ: -

"1. ਕੀ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੈਰਾਧੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ, ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਬਣਦਾ ਹੈ?

2. ਕੀ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ?"

(14) ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਕੁੱਲ 3 ਮਹੀਨੇ, 29 ਦਿਨ ਅਤੇ 45 ਮਿੰਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੋ ਵਾਰ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਘੋਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਇੱਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਫੋਰਸ ਹੈ ਅਤੇ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਪੈਰਾਧੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਐਸ.ਪੀ (ਸਿਟੀ) ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਪਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਹਨ। ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਘੋਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ

ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਕਾਂਸਟੇਬਲ 165 ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ (ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਜੇ.)

ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16.2(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਥਾਰਟੀ ਖੁਦ ਆ

ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਨੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਪਟਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। , ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(15) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਸਪੀ (ਸਿਟੀ) ਨੂੰ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਐਸਐਸਪੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਮ. ਦਾਸ, ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ (ਸਿਟੀ), ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਮੁਦਈ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ।

(16) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: -

“ **1.8 ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ** - ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੁਖੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ,

ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ।

ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਪਰਡੰਟ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਸਹਾਇਕ ਸੁਪਰਡੰਟ/ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੰਟ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਸਾਰਜੈਂਟ, ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਅਤੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(17) ਨਿਯਮ 12.1 ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਅਤੇ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਇੱਕ ਸਾਰਣੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੁਪਰਡੰਟ, ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੰਟ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ), ਸਰਕਾਰੀ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ, ਸਹਾਇਕ ਸੁਪਰਡੰਟ, ਸਰਕਾਰੀ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੰਟ, ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਹਾਇਕ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੰਟ, ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇੰਚਾਰਜ, ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ] ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੰਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ, ਪੰਜਾਬ ਆਰਮਡ ਪੁਲਿਸ, ਲਾਹੌਲ ਅਤੇ ਸਪਿਤੀ।

(18) ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਨਿਯਮ 16.1 ਦੇ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 6 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

“ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੁਪਰਡੰਟ, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੰਟ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ), ਸਰਕਾਰੀ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ; ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੰਟ; ਸੀਨੀਅਰ ਸਹਾਇਕ ਐਸ.ਪੀ. ਲਾਹੌਰ: ਭਰਤੀ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੰਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ, ਲਾਹੌਲ ਅਤੇ ਸਪਿਤੀ।

(19) ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰ. 2316 ਆਫ 1993 ਵਿੱਚ **ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ** 2.3.2007 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੁਪਰਡੰਟ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੰਟ ਰੈਂਕ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਕਾਂਸਟੇਬਲ 167 ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ (ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਜੇ.)

(20) ਮੁਦਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੀ

ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਣਗੌਲਿਆ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(21) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16.2 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

16.2 . ਬਰਖਾਸਤਗੀ - (1) ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਸਿਰਫ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਅਵਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਪੈਰਾਥੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ”।

(22) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 16.2 (1) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (1) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਖਿਆ:-

”7. ਨਿਯਮ 16.2(1) ਵਿੱਚ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੋਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੈਰਾਥੀ ਦੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਆਮ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਟ ਇੱਕਵਚਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਵਚਨ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਲਈ ਦੁਰਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਿਉਹਾਰੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ "ਕਾਰਜ" ਵਿੱਚ ਇੱਕਵਚਨ "ਐਕਟ" ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ

168 ਆਈਐਲਆਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 2015 (1)

ਇਸਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜੋ ਅਪਮਾਨਜਨਕ 'ਐਕਟ' ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੰਭੀਰ ਐਕਟ ਦਾ ਰੰਗ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਉਸ ਅਪੈਰਾਥੀ ਨੂੰ ਲਓ ਜਿਸ ਨੇ 29 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬੇਦਾਗ ਸੀ; 30 ਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਉਹ

(1) (1992) 4 SCC 54

ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਝੂਠੇ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ. ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਸਾਲ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹੀ ਕੰਮ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਘੋਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ।

8. ਨਿਯਮ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਪੈਰਾਥੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਲੇਮ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਭਾਗ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਤਰਕਹੀਣ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਲਗਾਤਾਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮਨੋਬਲ 'ਤੇ ਘਾਤਕ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਰਮ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। . ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇਕਰ ਅਪੈਰਾਥੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਯੋਗ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਲਓ ਜੋ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ

ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਕਾਂਸਟੇਬਲ 169 ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ (ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਜੇ.)

ਉਸਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਿਯਮ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੋਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਾਰੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਬਦ 'ਜਾਂ' ਨੂੰ "ਅਤੇ" ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਸਾਂਝੀ ਕੜੀ ਹੈ "ਗੰਭੀਰ ਕੰਮ/ਦੁਰਾਚਾਰ ਦੇ ਕੰਮ"

(23) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16.2(1) ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਪੈਰਾਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ, ਸ਼ਬਦ 'ਜਾਂ' ਨੂੰ "ਅਤੇ" ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਸਾਂਝੀ ਕੜੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਕਿਰਿਆ/ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਸਮੇਂ, ਮੁਦਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੇ ਹੈ।

(24) **ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2)** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਇੱਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਫੋਰਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਲਈ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅਪੈਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ **ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ (3)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣਾ ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਘੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਘੋਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ।

(2) 2012(3) PLR 615

(3) 2009(4) ਲਾਅ ਹੋਰਾਲਡ (P&H) 2711

(25) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (4)* ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮ, 1934 ਦੇ ਨਿਯਮ 16.2(1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਘੋਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, *ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (5)* ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ 'ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਕੰਮ' ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ।

(26) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਸਮੇਂ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਲਗਭਗ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਖੋਜ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਐਸ.ਪੀ. ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਫ.ਜੀ.ਪੁਲਿਸ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਇੱਕ ਘੋਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਅਦਰਜ ਬਨਾਮ ਕਾਂਸਟੇਬਲ 171 ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ (ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਜੇ.)

(27) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ

(4) 2001(4) SCT 237

(5) 2005(3) SCT 512

ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਛੁੱਟੀ ਦੇ, ਘੋਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਘੋਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਖੁਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ **ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (6)** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(28) ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ **ਬੀ ਸੀ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (7)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

“ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸਗੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਜਿਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਖੋਜਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਟੇ ਕੁਝ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ, ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਖੋਜ ਕੁਝ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਬੂਤ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਥਾਰਟੀ

---

(6) (2003) 3 SCC 464

(7) (1995) 6 SCC 749

ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਇਹ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਗਿਆ ਸਿੱਟਾ ਜਾਂ ਸਿੱਟਾ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। . ਜੇਕਰ ਸਿੱਟਾ ਜਾਂ ਸਿੱਟਾ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਿੱਟੇ ਜਾਂ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਕਵਾਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।"

(29) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੁੜ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, **ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜਗਮਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (8)** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

(30) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਣਾ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਕਾਂਸਟੇਬਲ 173 ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ (ਰਾਕੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਜੇ.)

(31) **ਬੁਡੀਰੈਡੀ ਚੰਦਰਈਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਰਿਗੋਲਾ ਲਕਸ਼ਮੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (9)** ਵਿੱਚ

(6) (2003) 3 SCC 464

(7) (1995) 6 SCC 749

ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਜਿਸਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਾਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਸਵਾਲ, ਜਵਾਬ ਜਿਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਉੱਭਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ, ਇੱਕ ਬਹਿਸਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਲਟ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹਿਸਯੋਗ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿਪਟਾਈ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ”

(32) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਬੰਧਨ ਵਾਲੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ, ਪਰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇ ਉਲਟ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਸੂਲ. ਇਸ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਭੌਤਿਕ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬੇਤੁਕੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(33) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। . ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਐਸ ਗੁਪਤਾ

---

(6) (2003) 3 SCC 464

(7) (1995) 6 SCC 749

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

---

(6) (2003) 3 SCC 464

(7) (1995) 6 SCC 749